

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
FAKULTET POLITIČKIH ZNANOSTI
Lepušićeva 6
10000 Zagreb

Kolegij: KOMPARATIVNE JAVNE POLITIKE: PRISTUPI

Prof.dr.sc. Zdravko Petak
e-mail: zpetak@fpzg.hr

CILJ KOLEGIJA

Komparativne javne politike su politološka disciplina na razmeđi komparativne politike i *policy* analize, koja u osnovi nastoji odgovoriti na dva pitanja: zašto slične zemlje odgovaraju različitim politikama na iste *policy* probleme, odnosno, zašto primjena sličnih politika u različitim zemljama često dovodi do posve drukčijih rezultata? Nastojeći odgovoriti na te dvije temeljne činjenice unutar komparativnih javnih politika razvijeni su različiti konceptualni okviri, teorije i metode na osnovi kojih se istražuju sličnosti i razlike u različitim sektorskim politikama poput obrazovne, zdravstvene, socijalne, porezne ili pak politike zaštite okoliša.

Nastava iz komparativnih javnih politika zahvaća pri tome tri temeljna istraživačka pitanja. Prvo, deskriptivan prikaz sadržaja odluka vezanih uz pojedine javne politike (*policy outputs*), čime se dobiva odgovor na pitanje u čemu se razlikuju politike između dviju ili više političkih zajednica. Drugo, eksplanaciju utjecaja pojedinih čimbenika poput političkih stranaka, interesnih skupina, političke kulture, načina na koji je organizirana javna uprava na javne politike, čime se dobiva odgovor na pitanje zašto se razlikuju javne politike koje se provode u pojedinim zemljama. Treće, cilj nastave vezan je i uz evaluaciju ishoda pojedinih javnih politika u različitim zemljama (*policy outcomes*), čime se ujedno dobiva odgovor na pitanje o utjecaju koji javne politike imaju na društvo.

Javne politike mogu se pri tome uspoređivati ne samo uspoređivanjem trenutnih stanja u oblikovanju javnih politika u pojedinim zemljama, već se uporabom dijakronijske metode mogu uspoređivati i pojedina razdoblja u provođenju neke javne politike. Na taj način se može doći do važnih spoznaja o tome zašto je i pod kojim uvjetima došlo do promjena u nekoj politici u pojedinoj zemlji, što nas dovodi do važnog pitanja *policy* inovacija. Istraživanje inovacija u javnim politikama naročito je važno za istraživanje problema transfera javnih politika (*policy transfer*), koji se odnosi na proces u kojem se znanje o nekoj politici u nekom vremenskom razdoblju i/ili na nekom mjestu koristi za razvoj politika u nekom drugom vremenu i/ili na drugom mjestu. Oblici prenošenja politika dobili su u suvremenoj literaturi iz komparativnih javnih politika sasvim precizne nazive širenja politika (*policy diffusion*), učenja o politikama (*policy learning*) i izvlačenja pouka vezanih u primjenu politika (*lesson drawing*). Prvi oblik odnosi se na diseminaciju koncepata i okvira za provođenje javnih politika što ih daju pojedine međunarodne organizacije poput Svjetske banke i OECD-a ili pak integracije poput Europske unije. Učenje o politikama vidi pak u sustavnom izučavanju politika temeljnu odrednicu inovacija i promjena u politikama koje se trenutno provode, dok se posljednji oblik odnosi na specifičan način oblikovanja politika u kojem se njihovi kreatori služe

iskustvima vezanim uz dobre i loše strane u provođenju takvih politika na nekom drugom mjestu i/ili vremenu.

Svi ti pristupi odnose se u osnovi na pitanje konvergencije ili divergencije politika u suvremenom savijetu. Slične li javne politike što ih provode pojedine zemlje sve više jedna drugoj ili su i dalje prisutne snažne razlike čak i među zemljama s vrlo sličnim političkim ustrojem? Pitanje se može postaviti i na drukčiji način - trebaju li nacionalne politike u globalizirajućem svijetu sve više sličiti od zemlje do zemlje, odnosno, što se događa kad su globalne politike u opreci s nacionalnim politikama u nekom području? U odgovoru na ta i druga pitanja unutar studija komparativnih javnih politika razvijen je niz originalnih teorijskih pristupa, poput različitih vrsta institucionalnih, kulturalnih, socio-ekonomskih ili pak pristupa sa stanovišta racionalnog izbora. Nastava na kolegiju ne oslanja se isključivo na niti jedan od tih pristupa, već na njihovu uravnoteženu kombinaciju. Ipak, najveća pozornost daje se pristupu sa stanovišta historijskog institucionalizma i institucionalnog racionalnog izbora.

U skladu s naznačenim određenjem predmeta komparativnih javnih politika nastava u kolegiju podijeljena je u tri tematske cjeline. U prvoj se polaznici upoznaju s teorijskim pristupima komparativnom izučavanju javnih politika među različitim političkim zajednicama. U drugoj cjelini se na temelju takvih pristupa izučavaju pojedine odabrane politike unutar pojedinih skupina zemalja. Druga cjelina odnosi se na proučavanje javnih politika unutar pojedinih skupina zemalja, čemu se pristupa sa stanovišta *policy* ciklusa. Upotrebom takvog pristupa dobiva se uvid u proces kreiranja javnih politika u pojedinoj zemlji - način na koji su pojedine teme dolazile na dnevni red, što su bile alternative o kojima se odlučivalo, na koji su se način provodile i ocjenjivale politike, te na koji je način dolazilo do njihova prekida ili inoviranja. Treća cjelina odnosi se na pitanje konvergencije, odnosno, divergencije javnih politika i važno pitanje koje govori o tome koliki utjecaj na smjer njihova razvoja imaju različiti oblici *policy* transfera.

SADRŽAJ KOLEGIJA

- Komparativne javne politike kao područje proučavanja
- Historijski institucionalizam kao pristup komparativnim javnim politikama
- Institucionalni racionalni izbor kao pristup komparativnim javnim politikama
- Socio-ekonomski, kulturalni i ostali pristupi komparativnim javnim politikama
- Kriza države blagostanja i političko-ekonomska dinamika suvremenog svijeta
- Socijalna politika u komparativnom kontekstu
- Zdravstvena politika u komparativnom kontekstu
- Politika zaštite okoliša u komparativnom kontekstu
- Ekonomska politika u komparativnom kontekstu
- Porezna politika u komparativnom kontekstu
- Politika tržišta rada u komparativnom kontekstu
- Metodološka pitanja transfera politika I: međunarodne organizacije i širenje politika
- Metodološka pitanja transfera politika II: učenje o politikama koje su oblikovali i primijenili drugi
- Završni seminar: Konvergencija ili divergencija javnih politika?

OBLICI NASTAVE

Nastava se izvodi u obliku predavanja i seminara, u ukupnom trajanju od 30 sati. Predavanja i seminari organiziraju se prema nastavnim temama. Seminari podrazumijevaju aktivnu uključenost studenata u nastavni proces u obliku pisanja kraćih podnesaka (1 do 3 stranice), seminarskih radova (15-20 stranica) i studentskih prezentacija. Svaki student obavezan je napisati 6 podnesaka, o nastavnim sadržajima komparativnih javnih politika koji se odnose na jednu od dviju seminarskih skupina. Tijekom semestra svaki je student obavezan izraditi opsežniji seminarski rad i održati kraću prezentaciju o nekoj temi iz sadržaja predmeta. Teme seminara i prezentacija utvrđuje nastavnik u dogovoru sa studentima.

NAČIN POLAGANJA ISPITA

Konačan ocjena iz kolegija sastoji se od četiriju elemenata. Pisanjem podnesaka i seminarskih radova studenti rješavaju 60 posto ispitnih obaveza (30+30 posto), a studentska prezentacija donosi im ispunjavanje narednih 10 posto ispitnih obaveza. Preostalih 30 posto studentskih obaveza na kolegiju odnosi se na završni usmeni ispit.

NAČIN VREDNOVANJA ISPITA

Ispit položen iz kolegija "Komparativne javne politike: pristupi" kao obvezatnog kolegija vrednuje se sa 7 ECTS bodova.

NAČIN PRAĆENJA KVALITETE NASTAVE

Kvaliteta nastave provjerava se anonimnim studentskim anketama na kraju semestra. Kvalitetu i uspješnost nastavnog procesa neposredno nadziru Vijeće doktorskog studija "Komparativna politika", te fakultetski Odbor za praćenje kvalitete nastave.

OBVEZATNA LITERATURA

- Adolino, Jessica R., Blake, Charles H. (2001). *Comparing Public Policies: Issues and Choices in Six Industrialized Countries*. Washington, DC: CQ Press.
- Castles, Grancis G. (2008). *Komparativne javne politike: obrasci poslijeratnog razvoja*. Zagreb: Masmedija.
- Heidenheimer, Arnold, Hecl, Hugh, Adams, Carolyn T. (1990). *Comparative Public Policy: The Politics of Social Choice in America, Europe, and Japan*. New York: St. Martin's Press.
- Ostrom, Elinor (2006). *Upravljanje zajedničkim dobrima: evolucija institucija za kolektivno djelovanje*. Zagreb: Jesenski i Turk.

PREPORUČENA LITERATURA

- Atkinson, Brian, Baker, Peter, Milward, Bob (1996). *Economic Policy*. London: Macmillan.
- Bennet, Colin J. (1991). What is Policy Convergence and What Causes It? *British Journal of Political Science*. (21) 2.: 215-233.
- Colebatch, Hal K. (2004). *Policy*. Zagreb: Fakultet političkih znanosti, str. 24-87.
- Dolowitz, David, Marsh, David (1996). Who Learn What From Whom: A Review of the Policy Transfer Literature. *Political Studies*. (10) 3: 343-357.
- Grindle, Merilee S., Thomas, John W. (1991). *Public Choices and Policy Change: The Political Economy of Reform in Developing Countries*. Baltimore: John Hopkins University Press.
- Harrop, Martin (ur.) (1992). *Power and Policy in Liberal Democracies*. Cambridge University Press.
- Heineman, Robert (2002). *The World of the Policy Analyst: Rationality, Values, and Politics*. New York: Seven Bridges Press.
- Imbeau, Louis M., McKinlay, Robert D. (ur.) (1996). *Comparing Government Activity*. London: Macmillan.
- Klingemann, Hans-Dieter, Hoffebert, Richard, Budge, Ian (1994). *Parties, Policies, and Democracy*. Boulder: Westview Press.
- Liske, Craig, Loehr, William, McCamant, John (1975). *Comparative Public Policy: Issues, Theories, and Methods*. New York: John Wiley & Sons.
- Pierson, Paul (1996). The New Politics of the Welfare State. *World Politics* (48) 1: 143-179.
- Rose, Richard (2005). *Learning from Comparative Public Policy: A Practical Guide*. London: Routledge.
- Sabatier, Paul (ur.) (1999). *Theories of the Policy Process*. Boulder: Westview Press.
- Scharpf, Fritz W. (1997). *Games Real Actors Play: Actor-Centered Institutionalism in Policy Research*. Boulder: Westview Press.
- Steinmo, Sven (1989). Political Institutions and Tax Policy in the United States, Sweden, and Britain. *World Politics* (41) 4: 500-535.
- Thelen, Kathleen, Steinmo, Sven, Longstreth, Frank (ur.) (1992). *Structuring Politics: Historical Institutionalism in Comparative Analysis*. New York: Cambridge University Press.
- Thelen, Kathleen (1999). Historical Institutionalism in Comparative Politics. *Annual Review of Political Science*. (2): 369-404.
- Thelen, Kathleen (2004). *How Institutions Evolve: The Political Economy of Skills in Germany, Britain, the United States, and Japan*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Theodoulou, Stella Z. (2002). *Policy and Politics in Six Nations: A Comparative Perspective on Policy Making*. Upper Saddle River: Prentice Hall.
- Zrinsčak, Siniša (ur.) (1998). *Globalizacija i socijalna država*. Zagreb: Centar socijalnog rada Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu/Savez samostalnih sindikata.
- Zrinsčak, Siniša (ur.) (2006). *Socijalna država u 21. stoljeću: privid ili stvarnost?* Zagreb: Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu.

ŽIVOTOPIS

Zdravko Petak

ADRESA

Fakultet političkih znanosti
Sveučilište u Zagrebu
Lepušićeva 6
HR 10000 Zagreb
Telefon (+385) 1 464-2000, 464-2021
Telefaks (+385) 1 465-5316

OSOBNI PODACI

Rođen 19. svibnja 1961. u Sv. Ivanu Zelini. Oženjen, otac jednog djeteta. Državljanin Republike Hrvatske.

VISOKOŠKOLSKO OBRAZOVANJE

- 1981-1985: Studij politologije na Fakultetu političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu, akademsko zvanje diplomirani politolog.
- 1986-1989: Poslijediplomski dvogodišnji magistarski studij na Fakultetu političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu, akademsko zvanje magistar političkih znanosti.
- 1999. Obrana doktorske disertacije "Javna dobra u teoriji javnog izbora" na Fakultetu političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu, promocija u doktora političkih znanosti.

VISOKOŠKOLSKA NASTAVA

- 1986-1989: znanstveni novak na Fakultetu političkih znanosti
- 1990-2000: znanstveni asistent
- 2000-2005: docent
- 2005. izvanredni profesor

- 2005-2006: prodekan za nastavu Fakulteta političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu
- 2003-2004: zamjenik voditeljice poslijediplomskog magistarskog studija "Komparativna politika"
- 2003-2005: zamjenik voditeljice poslijediplomskog prijelaznog doktorskog studija "Komparativna politika"

TEŽIŠTA ISTRAŽIVAČKOG RADA

Politološke poddiscipline: javne politike, komparativna politika.

Podpodručja: teorija javnih politika, komparativne javne politike, teorija javnog izbora, politika financiranja lokalne samouprave i fiskalni federalizam, političke financije

ISTRAŽIVAČKO ISKUSTVO

Suradnik znanstveno-istraživačkih projekata i programa

- 2007- Hrvatska u komparativnoj perspektivi (program), Hrvatski politički sustav, upravljanje i javne politike (projekt), Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa RH
- 2007- Hrvatska i EU: integracijske strategije i kreiranje javnih politika (projekt), Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa RH
- 2000-2003: Decentralizacija javne uprave, Hrvatski pravni centar
- 2000-2003: Država i političke stranke, Hrvatski pravni centar
- 1996-2005: Hrvatska i europske integracije, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa RH
- 1992-1995: Europski gospodarski prostor i položaj Hrvatske, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa RH

ISTRAŽIVAČKI BORAVCI U INOZEMSTVU

- 2002-2003: Workshop in Political Theory and Policy Analysis, Indiana University, Bloomington, SAD (Fulbrightova stipendija)
- 1996. (XI): Mađarska akademija znanosti, Institut za politiku, Mađarska (CEEPUS stipendija)
- 1994. (X-XII): University of North Florida, Department for Political Science, Jacksonville, SAD
- 1993. (III-V): Johann Kepler Universität, Institut für Volkswirtschaftslehre, Linz, Austrija

SUDJELOVANJE NA KONFERENCIJAMA I GOSTUJUĆA PREDAVANJA

- 1989-2007: Sudjelovanje na međunarodnim konferencijama i gostujuća predavanja u Zagrebu, Ljubljani, Budimpešti, Varšavi, Bloomingtonu, Durbanu, Vršcu, Fukuoki

STRUČNE AKTIVNOSTI

- 2004-2008: Glavni urednik časopisa "Anali Hrvatskog politološkog društva"
- 2000-2005: Član uredništva znanstvene biblioteke "Politička misao"
- 1991-2007: Član uredništva časopisa "Politička misao"
- 1990-1992: Član uredništva časopisa "Društvena istraživanja"
- 1988-1990: Član uredništva časopisa "Kulturni radnik"

- 2006-2009: Član vodstva istraživačkog odbora IPSA-e za javne politike i upravu (IPSA, RC-32)
- 1999-2002: Predsjednik Hrvatskog politološkog društva
- 1990-2007: Prijevod više članaka i jedne politološke knjige s engleskog na hrvatski jezik. Uredio prijevode 5 politoloških knjiga s engleskog na hrvatski jezik.

RADOVI OBJAVLJENI U POSLJEDNJIH PET GODINA

1. Znanstvene monografije

Lokalna politika u Hrvatskoj. Zagreb: Fakultet političkih znanosti, 2004. (suatori M. Kasapović, D. Lalić)

2. Članci u časopisima i drugim znanstvenim publikacijama

- "Javne politike: razvoj discipline u Hrvatskoj i svijetu." U: Kasapović, M. (ur.). *Izlazak iz množine? Stanje suvremene hrvatske političke znanosti*. Zagreb: Fakultet političkih znanosti, 2007.
- "Aporije o zakonskom okviru financiranja političkih stranaka u Hrvatskoj." U: Milardović, A., Lalić, D., Malenica, Z. (ur.). *Kriza i transformacija političkih stranaka*. Zagreb: Centar za politološka istraživanja, 2007. str. 137-151.
- Europeanization and Policy-Making in the National Context: The Work of Policy in Croatia. *Politička misao: Croatian Political Science Review*, 2006. (43) 5: 61-75.
- "Teorija institucionalnog racionalnog izbora Elinor Ostrom." U: Ostrom, E. (2006). *Upravljanje zajedničkim dobrima: evolucija institucija za kolektivno djelovanje*. Zagreb: Jesenski & Turk, str. xi-xxv.
- "Proračun u lokalnoj samoupravi: sredstvo kreiranja javnih politika." U: Perko Šeparović, I. (ur.). *Priručnik za dobro upravljanje*. Zagreb, Hrvatski pravni centar, 2006. str. 33-49.
- "Analiza politika – alat stručnjaka za odlučivanje." U: Petak, Z., Petek, A., Kekez, A. (ur.). *Politika prema mladima u Republici Hrvatskoj: primjena analize javnih politika u radovima studenata FPZ-a*. Zagreb: DIM, 2006. str. 14-23.
- "Policy in a Transitional Context: Performing Decentralization in Croatia." U: Colebatch, H. K. (ur.). *The Work of Policy: An International Survey*. Lanham: Lexington Books, 2006. str. 83-106.
- Financing the 2005 Presidential Elections: The Role of Regulative Institutions. *Politička misao: Croatian Political Science Review*, 2005. (42) 5: 75-85.
- "Ekonomska pozadina raspada socijalističke Jugoslavije." U: Fleck, H-G., Graovac, I. (ur.). *Dijalog povjesničara-istoričara*. Zagreb: Friedrich naumann Stiftung, 2005. str. 57-77.
- "Usporedna analiza financiranja stranaka i izbora u Hrvatskoj i svijetu." U: Prpić, I. (ur.). *Država i političke stranke*. Zagreb: Narodne novine i Hrvatski pravni centar, 2004. str. 107-122.

- Financing Political Parties in Croatia: Parliamentary Elections 2003. *Politička misao: Croatian Political Science Review*, 2003. (40) 5: 68-74.
- "Politička ekonomija Jugoistoka Europe: postoji li ekonomska uradnja u regiji?" U: Čehulić, L. (ur.). *Godišnjak – Šipan 2003*. Zagreb: Politička kultura, str. 160-172.
- Komparativne javne politike: mogu li se uspoređivati rezultati djelovanja vlada? *Politička misao*, 2002. (39) 1: 51-62.
- "Politologija, javno dobro in teorija javne izbire." U: Fink-Hafner, D., Lajh, D. (ur.). *Analiza politik*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede, 2002. str. 187-206.

RADOVI KOJI NASTAVNIKA KVALIFICIRAJU ZA IZVOĐENJE STUDIJSKOG KOLEGIJA "KOMPARATIVNE JAVNE POLITIKE: PRISTUPI"

1. Znanstvene monografije

- Lokalna politika u Hrvatskoj. Zagreb: Fakultet političkih znanosti, 2004. (suatori M. Kasapović, D. Lalić)
- Javna dobra i političko odlučivanje. Zagreb: Fakultet političkih znanosti, 2001.

2. Članci u časopisima i ostalim znanstvenim publikacijama

- Europeanization and Policy-Making in the National Context: The Work of Policy in Croatia. *Politička misao: Croatian Political Science Review*, 2006. (43) 5: 61-75.
- "Policy in a Transitional Context: Performing Decentralization in Croatia." U: Colebatch, H. K. (ur.). *The Work of Policy: An International Survey*. Lanham: Lexington Books, 2006. str. 83-106.
- Financing the 2005 Presidential Elections: The Role of Regulative Institutions. *Politička misao: Croatian Political Science Review*, 2005. (42) 5: 75-85.
- "Usporedna analiza financiranja stranaka i izbora u Hrvatskoj i svijetu." U: Prpić, I. (ur.). *Država i političke stranke*. Zagreb: Narodne novine i Hrvatski pravni centar, 2004. str. 107-122.
- Financing Political Parties in Croatia: Parliamentary Elections 2003. *Politička misao: Croatian Political Science Review*, 2003. (40) 5: 68-74.
- "Politička ekonomija Jugoistoka Europe: postoji li ekonomska uradnja u regiji?" U: Čehulić, L. (ur.). *Godišnjak – Šipan 2003*. Zagreb: Politička kultura, str. 160-172.
- Komparativne javne politike: mogu li se uspoređivati rezultati djelovanja vlada? *Politička misao*, 2002. (39) 1: 51-62.
- "Politologija, javno dobro in teorija javne izbire." U: Fink-Hafner, D., Lajh, D. (ur.). *Analiza politik*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede, 2002. str. 187-206.
- "Ekonomska analiza politike: doprinos razvoju pozitivne političke ekonomije." Ferenčak, I. (ur.). *Uloga povijesti ekonomske misli u nastavi na fakultetima društvenih znanosti u Hrvatskoj*. Osijek: Ekonomski fakultet, 2001. str. 115-133. (suautorstvo s L. Brkićem)
- "Proračunska politika Sabora." U: Kasapović, M. (ur.). *Hrvatska politika 1990.-2000*. Zagreb: Fakultet političkih znanosti, 2001. str. 149-177.
- Budgetary Policy in Croatia: An Attempt of Evaluation. *Politička misao*, 2000. (37) 5: 80-88.

Javna potrošnja u Hrvatskoj između globalizacije i decentralizacije. *Politička misao*, 2000. (37) 2: 180-193.

Politička ekonomija i proces kolektivnog odlučivanja: doprinos Buchanana i Tullocka". *Politička misao*, 1999. (36) 3: 71-88.

Fiskalna decentralizacija i regionalni razvoj Hrvatske. *Društvena istraživanja*, 1992. (1) 1: 101-113.

POSLJEDNJI IZBOR U ZNANSTVENO-NASTAVNO ZVANJE: 2005. godine.